

В І Д Г У К

на дисертаційну роботу

Кінайлюка Михайла Васильовича

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ХОСТЕЛІВ (НА ПРИКЛАДІ НАЙКРУПНІШИХ МІСТ УКРАЇНИ),

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво,
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Детальний аналіз дисертації Кінайлюка Михайла Васильовича «Принципи архітектурно-планувальної організації хостелів (на прикладі найкрупніших міст України)» та наукових публікацій здобувача дає підстави сформулювати узагальнені висновки щодо актуальності теми, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, рекомендацій, рівня наукової новизни, достовірності висновків та їх практичного значення, а також здійснити загальну оцінку дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження:

Актуальність теми дисертаційного дослідження визначається зростанням ролі хостелів у системі засобів тимчасового розміщення, розвитком внутрішнього туризму, молодіжної мобільності та необхідністю раціонального використання існуючого будівельного фонду. Хостели поєднують доступність, економічну ефективність і функціональну гнучкість, однак їх архітектурно-планувальна організація в Україні залишається недостатньо дослідженою.

Особливої актуальності проблема набуває у зв'язку з відсутністю цілісної системи науково обґрунтованих принципів і рекомендацій щодо формування житлових, громадських і допоміжних просторів хостелів, їх типології, містобудівного розміщення та адаптації існуючих будівель. Чинні нормативні документи визначають переважно загальні вимоги до умов проживання, проте не містять достатньо деталізованих архітектурно-планувальних положень.

В умовах сучасних соціальних і воєнних викликів хостели також можуть виконувати функцію гнучкого типу тимчасового житла, здатного забезпечувати високу місткість, мінімально необхідний рівень приватності та швидку адаптацію будівель до нових потреб.

Таким чином, необхідність системного дослідження принципів архітектурно-планувальної організації хостелів визначає своєчасність, наукову та практичну значущість дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами:

Дисертаційна робота Кінайлюка Михайла Васильовича виконана в межах науково-дослідних програм, планів та тематичних напрямів, що реалізуються на кафедрі архітектурного проектування цивільних будівель і споруд Київського національного університету будівництва і архітектури. Дослідження пов'язане з науковими та державними програмами: «Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року», «Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки», «Національна молодіжна стратегія до 2030 року».

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації:

Комплексний аналіз дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувача дає підстави стверджувати, що сформульовані наукові положення ґрунтуються на всебічному опрацюванні вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, нормативних документів та практичного досвіду проектування хостелів. Автором досліджено історико-архітектурні, містобудівні, функціонально-планувальні, соціально-економічні та нормативні аспекти формування хостелів, узагальнено значний масив реалізованих об'єктів, що дозволило визначити основні закономірності та напрями їх архітектурно-планувальної організації.

Належний рівень обґрунтованості висновків і рекомендацій забезпечується застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. У результаті роботи здобувачем розроблено класифікацію хостелів, визначено фактори впливу, сформульовано принципи та прийоми їх архітектурно-планувальної організації, запропоновано функціонально-просторові моделі й практичні рекомендації, апробовані в авторських архітектурних проєктах.

Достовірність основних положень роботи підтверджується:

- опублікуванням основних результатів дослідження у рецензованих наукових фахових виданнях;

- результатами, одержаними здобувачем на основі комплексного аналізу теоретичних джерел, нормативних матеріалів і практичного досвіду проєктування за тематикою дисертації;
- апробацією та оприлюдненням результатів роботи у доповідях на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях;
- застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема натурних обстежень, статистичного аналізу, комплексного аналізу факторів впливу, графоаналітичних методів, функціонально-просторового та графічного моделювання, пошукового проєктування і соціально-економічного аналізу;
- апробацією сформульованих положень у авторських архітектурних проєктах і концептуальних розробках.

За своїм змістом дисертаційна робота відповідає дотриманню принципів академічної доброчесності, є результатом самостійних досліджень і не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень. Відсоток оригінального тексту складає, згідно перевірки, 93,39%.

Наведені аргументи дають підстави стверджувати, що основні положення дисертації є достовірними, належним чином обґрунтованими та відповідають поставленій меті й завданням дослідження. Одержані результати не викликають сумнівів щодо їх наукової цінності та свідчать про належний рівень наукової підготовки здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів:

До найбільш вагомих результатів дисертаційної роботи, що характеризуються науковою новизною, слід віднести наступне:

- уперше запропоновано моделі функціонально-просторової організації хостелів різної місткості та рівня комфортності; розроблено класифікацію хостелів за основними типологічними ознаками;
- сформульовано принципи архітектурно-планувальної організації хостелів, що враховують містобудівні, функціональні, економічні, безпекові, ергономічні та інклюзивні вимоги;
- удосконалено прийоми містобудівного розміщення, архітектурно-планувальної організації та естетично-образного формування хостелів;

- удосконалено методичні підходи до економічного оцінювання ефективності архітектурно-планувальних рішень хостелів.

Практичне значення одержаних результатів:

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання під час проектування, реконструкції та адаптації будівель і приміщень для розміщення хостелів. Запропоновані автором принципи, прийоми та моделі архітектурно-планувальної організації можуть бути застосовані при формуванні хостелів різної місткості, рівня комфортності та типу просторової структури. Важливим практичним результатом роботи є систематизація вимог до функціонального зонування, організації житлових осередків, санітарно-гігієнічних і громадських приміщень, а також до інтеграції хостелів у сформовану міську забудову.

Дослідження має суттєві наробки саме практичних рекомендацій. Адже запропонована номенклатура, визначені площі та інші параметри основних приміщень хостелів залежно від класу комфортності та загальної місткості закладів, детальні схеми приміщень та основних елементів з врахуванням антропометричних та ергономічних параметрів можуть стати реальним корисним матеріалом для подальшого проектування хостелів. Розроблені положення можуть використовуватися архітекторами, проєктними організаціями та іншими фахівцями при обґрунтуванні конкретних планувальних рішень. Результати дисертації також можуть стати основою для подальшого вдосконалення нормативних та методичних документів у сфері проектування закладів тимчасового проживання, можуть бути використані у навчальному процесі архітектурних закладів вищої освіти, у подальших наукових дослідженнях.

Оцінка наукових публікацій здобувача:

За темою дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано 13 наукових праць, серед яких 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 8 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Опубліковані праці відображають основні положення, результати та наукові здобутки дисертаційного дослідження. Кількість публікацій та їх якісний рівень відповідають вимогам пункту 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності й оформлення:

Дисертаційна робота представлена в одному томі та містить анотацію, термінологічний словник, вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 278 сторінок. Текстова частина викладена на 132 сторінках, графічний матеріал представлений 57 ілюстраціями, список використаних джерел налічує 180 найменувань і займає 21 сторінку. Додатки подано на 48 сторінках, акти впровадження — на 3 сторінках.

У вступі дисертації здобувачем розкрито актуальність обраної теми, окреслено її зв'язок із відповідними науковими програмами та напрямками досліджень. Мета дисертаційної роботи логічно узгоджується з її назвою, а сформульовані завдання послідовно розкривають основні етапи досягнення поставленої мети. Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно та відповідають змістовому спрямуванню роботи. Також у вступі представлено положення наукової новизни, практичне значення одержаних результатів, відомості щодо їх апробації та впровадження.

У першому розділі «Сучасні тенденції архітектурного проєктування хостелів» здійснено комплексне опрацювання теоретичних, історичних, містобудівних, функціональних і соціально-економічних аспектів розвитку хостелів. Автором проаналізовано наукові праці та нормативні джерела за темою дослідження, що дало змогу встановити недостатній рівень вивчення хостелів як самостійного об'єкта архітектурної типології. Уточнено понятійно-термінологічний апарат, узагальнено підходи до визначення хостелів та окреслено їх місце у загальній системі закладів тимчасового проживання.

Значну увагу приділено дослідженню процесів виникнення, становлення та подальшого розвитку хостелів. На основі аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду визначено основні етапи їх типологічної еволюції, особливості функціональної організації та сучасні напрями архітектурного формування. Результатом проведеного аналізу стала розроблена автором класифікація хостелів за цільовою аудиторією, місткістю, рівнем комфортності, місцем розташування, типом житлових

одиниць, архітектурно-планувальною структурою та характером будівництва.

У другому розділі **«Методика архітектурно-планувальної організації хостелів»** сформовано методологічну основу дисертаційного дослідження. Автором використано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких аналіз наукових та нормативних джерел, історико-аналітичний, порівняльний і функціонально-планувальний методи, натурні обстеження, графоаналітичне моделювання та опрацювання об'єктів-аналогів.

У межах розділу визначено та систематизовано основні групи факторів, які впливають на архітектурно-планувальну організацію хостелів: містобудівні, соціально-економічні, функціонально-планувальні, кліматичні, ергономічні, нормативно-регуляторні, безпеково-експлуатаційні та національно-культурні. Простежено характер їхнього впливу на розміщення, склад приміщень, функціональне зонування, об'ємно-просторову структуру та рівень комфортності об'єктів. Окремим результатом дослідження є запропонований підхід до оцінювання економічної ефективності архітектурно-планувальних рішень на основі просторових, функціонально-експлуатаційних та орієнтовних фінансово-економічних показників.

У третьому розділі **«Рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації хостелів в Україні»** узагальнено результати попередніх етапів дослідження та сформульовано основні принципи архітектурно-планувальної організації хостелів. До них автором віднесено принципи містобудівної інтегрованості, економічної ефективності, безпечності та контрольованості, ергономічності, інклюзивності й універсальності. Для реалізації зазначених принципів запропоновано систему архітектурно-планувальних прийомів, серед яких інтеграція хостелів у транспортну і туристично-рекреаційну інфраструктуру міста, раціональна організація евакуаційних та комунікаційних шляхів, забезпечення безбар'єрності, ергономічне формування житлових і санітарно-гігієнічних приміщень, створення контрольованих індивідуальних осередків, акустичне та візуальне розмежування просторів, а також формування зрозумілої для користувача функціонально-планувальної структури.

На основі графоаналітичних досліджень автором розроблено моделі архітектурно-просторової організації хостелів різної місткості та рівня комфортності. Запропоновані рішення враховують відмінності між новим будівництвом, реконструкцією та інтеграцією хостелів у структуру існуючих будівель, а також різні способи організації житлових одиниць і громадських просторів.

У цілому дисертаційна робота характеризується комплексністю, послідовністю викладення матеріалу та значним обсягом опрацьованих теоретичних, практичних і графоаналітичних даних. Сформульовані у роботі висновки відповідають поставленим завданням, належним чином узагальнюють результати проведеного дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Дискусійні положення, зауваження та побажання

Високо оцінюючи дану дисертаційну роботу в цілому, можна висловити деякі зауваження:

1. В темі дослідження винесено обмеження щодо розташування хостелів у найкрупніших містах України. Але в науковій новизні і у висновках роботи відсутні будь-які уточнення щодо даного обмеження, а наведені рекомендації стосуються хостелів не залежно від міста, де вони розташовані. Тому таке обмеження в темі дослідження здається не обґрунтованим. Можливо його достатньо було винести в межі дослідження, якщо автор бачить в цьому необхідність.
2. Перший пункт наукової новизни «систематизовано та охарактеризовано світовий та вітчизняний досвід проєктування хостелів, визначена еволюція їх розвитку у структурі закладів тимчасового проживання» не є новизною, а передбачає необхідний етап наукового дослідження.
3. У пункті вступу «Практичне значення одержаних результатів» бажано було зробити посилання на реалізовані практичні впровадження автора, акти про які наведено в додатку Б.
4. Розділ 3 і підрозділ 3.4 мають однакову назву «Рекомендації щодо архітектурно-планувальної організації хостелів». Це не зовсім коректно, адже в складі 3 розділу є ще три підрозділи, відповідно його назва мала бути більш узагальнююча.

Вищевказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України:

Дисертація на тему «Принципи архітектурно-планувальної організації хостелів (на прикладі найкрупніших міст України)» є завершеною науковою працею, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Робота викладена доступно і технічно грамотною мовою, її оформлення відповідає вимогам МОН України (наказ № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій») та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», (постанова КМУ № 44 від 12.01.2022), а її автор Кінайлюк Михайло Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування.

Рецензент,
доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри теорії архітектури
і архітектурного проектування
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Ковальська Г.Л.

